

Yayına Hazırlayan
İZZEDDİN ÇALIŞLAR
Dersim Raporu

İletişim Yayınları 1447 • Tarih Dizisi 57

ISBN-13: 978-975-05-0737-3

© 2010 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1-5. Baskı 2010-2019, İstanbul

6. Baskı 2021, İstanbul

EDITÖR Kıvanç Koçak

KAPAK Suat Aysu

KAPAKTAKI HARİTA “1926 Koç Uşağı tedibi, 3. safha,
30.10.1926-30.11.1926 vaziyeti”ni gösteren kroki

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Oben Üçke

DİZİN Özgür Yıldız

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 45030

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11
Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Yayına Hazırlayan
İZZEDDİN ÇALIŞLAR

Dersim Raporu

Metindeki kimi kelimelerde karşılaşılan tutarsızlıklar çoğunlukla korunmuş, yazım hatası olarak görülenler ise karışıklığa yol açmak ve okumayı kolaylaştırmak için düzeltilmiştir. Yine okumayı ve takibi kolaylaştırmak için başlıklama sistemi ve tablolar kitap düzenine uygun hale getirilmiştir – e.n.

SUNUŞ

Yazarı belli olmayan *Dersim* başlıklı bu kitap, İstiklal Savaşı kumandanlarından olan dedem Org. İzzettin Çalışlar'ın kitaplığından bana intikal etti. Tarihi kesin belli olmamakla birlikte, 1933 yılının son çeyreği ya da 1934'ün ilk aylarında yayımlandığı anlaşılıyor. İçişleri Bakanlığı'na bağlı Jandarma Umum Kumandanlığı'nca, III. Şube, I. Kısım tarafından, 55.058 sayısıyla, gizli ve zata mahsus olarak, kayıt altında yüz adet basıldığı kapağında belirtilmiş. Yayımlandığı dönemde, dedem 2. Ordu Kumandanı olduğundan, bir nüshası da ona verilmiş.

Tam metni yazıldıktan yaklaşık 76 yıl sonra ilk kez yayımlanan raporun öne çıkan özelliği, Dersim'de yaşanan ayaklanmaları 19. yüzyıldan itibaren ele alarak, 1930'lu yıllara kadar hükümet tarafından alınan önlemleri ve eksik kaldığı düşünülen unsurları da ifade ediyor olması. Konuyla ilgili yazılmış raporların ve araştırma verilerinin ayrıntılı olarak kapsama dahil edilmiş olması da, yakın tarihin bu döneminin askerî yetkililerce nasıl değerlendirildiğini gösteriyor.

Kitabın içeriği, Türkiye'deki Kürt kökenlileri de yakından ilgilendiriyor. Farklı dönemlerde yaşanan tedip uygulamalarıyla, çoğunlukla Batı Anadolu'ya gen aşiretler hakkındaki ayrıntılı dökümler, köken araştırmalarına katkıda bulunabilecek veriler barındırıyor.

Dedemden kalan tarih belgelerle ilgili önceki yayınlarda olduğu gibi, bu kitap da ilk baskısında aslının aynı ve sadeleştirme yapılmadan yayımlanıyor. Basım hazırlığında, metin sayısal ortama aktarılırken sadece temel yazım hatalarıyla, takibi zorlaştıran noktalama eksiklerine müdahale edildi. Bu bağlamda yer adları ve yazım farklılıkları da korundu. Bu nedenle, okurun bu kitabı editör katkısıyla yayına hazırlanmış bir eser olarak değil, yakın tarihe dair bir belge olarak değerlendirmesi gerekir.

Benzer içerikli bir kitap, Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı tarafından 1972 yılında yayımlandı. *Türkiye Cumhuriyetinde Ayaklanmalar (1924-1938)* adını taşıyan o kitapta değinilen konular arasında, bu kitabın hazırlanmasına sebep olduğu anlaşılan ve son bölümde ayrıntılı raporu sunulan tedip hareketi bulunmuyor. Bu bakımdan *Dersim* adlı bu kitabın/raporun ilgili literatürü tamamlayıcı bir işlevi de var.

Kitabın zgn halinde, cilt içine paftalar halinde eklenmiş, geçmiş dönemlere ait tedip hareketlerini açıklayan sekiz kroki bulunuyor. Bu krokilerden biri bulunamadığından, yayın bu yönden eksik kaldı. Eksik olan 1. krokinin Dersim'deki aşiretlerin yerleşimini gösteren genel bir çizim olduğu metinden anlaşılıyor. Okur bu eksigi, ayrıntılı coğrafi anlatımı izleyerek tamamlayabilir. Kitabın sonundaki yer adları dizini de zgn belgede olmamasına rağmen, işlevselliği gözönünde bulundurularak eklendi.

İZZEDDİN ALIşLAR